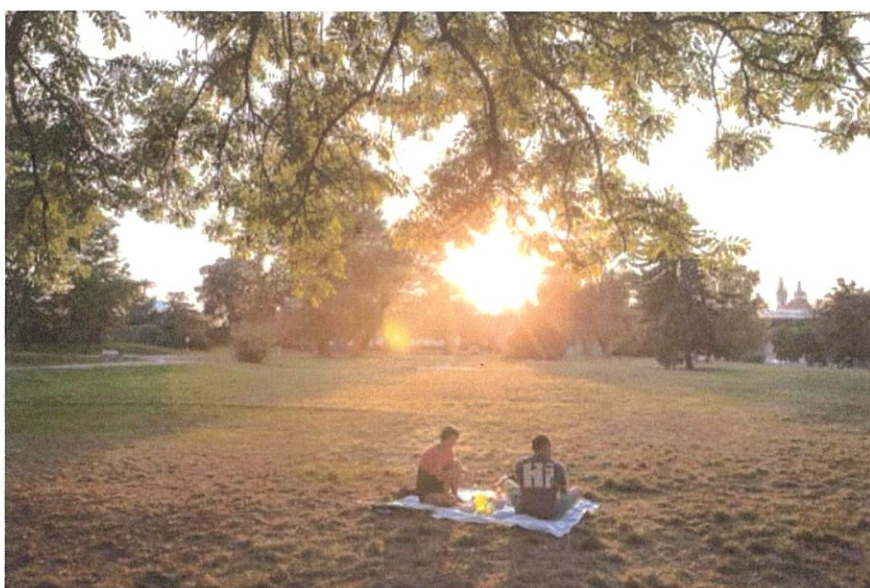

společnost • téma

TŘÍDENNÍ VÍKEND, PROSÍM

Společnost je stále bohatší. Tak proč ještě tolik pracovat?

Autor: Milan Jaroš

Představte si, že váš šéf svolá všechny zaměstnance a oznámí převratnou novinku – od příštího týdne budete pracovat o den méně. Vaše mzda přitom zůstane stejná a v oněch zbylých pracovních směnách nemusíte přidat ani minutu navíc. Propouštět se nebude, firmě se daří jako nikdy předtím a chystá nový produkt, který si zákazníci zamilují. Ve vaší kanceláři nebo továrně propuká nadšení, všichni telefonují domů a oznamují svým blízkým, že na ně teď konečně budou mít víc času.

Čistá utopie, říkáte? Ne tak docela. Přesně před devadesáti lety připravil tohle překvapení svým zaměstnancům muž, který bývá považován za symbol moderního kapitalismu. Továrník Henry Ford tehdy 26. září 1926 oznámil světu, že ve své automobilce zavádí pětidenní pracovní týden. K dosud volné neděli přidává zaměstnancům sobotu, aniž by jim firma jakkoli zkrátala plat. „Je čas si uvědomit, že odpočinek pracujícího člověka nemůžeme považovat za ztracený čas ani za třídní privilegium,“ vysvětlil magnát.

Z rozhovoru, který ten den poskytl, přitom vyplývá, že mu nešlo čistě o sociální gesto vůči dělníkům. Zakladatel nejúspěšnější automobilky své doby a bytostný pragmatik počítal s tím, že mu kratší pracovní doba přinese zisk. Přípravy nového modelu osobního auta Ford A právě finišovaly a šéf potřeboval, aby jeho zaměstnanci byli spokojenější – a tedy také loajálnější, svědomitější a výkonnější. A jak se svěřil novinářům, sázel i na to, že více volna podpoří chuť dělníků nakupovat – například nové automobily, aby mohli o víkendu někam jezdit.

Nemýlil se. Montéři nadšení velkorysostí svého chlebodárně pracovali od pondělí do pátku na plné obrátky, zkrácení pracovní doby o šestinu se automobilce vyplatilo a záhy ji začaly napodobovat ostatní továrny v celé Americe i Evropě. Za celkem samozřejmé se přitom považovalo, že nejde o konečný ideál. Jak bohatství západní ekonomiky poroste, bude hodin a dní pracovního volna logicky přibývat. Slavný ekonom John Maynard Keynes například koncem dvacátých let prorokoval, že za sto let budou lidé pracovat jen patnáct hodin týdně. A američtí senátoři analyzující vyhlídky hospodářství v polovině šedesátých let dospěli k závěru, že tři hodiny práce denně budou standardem už na konci 20. století.

Jak víme, nestalo se. Po století takřka nepřetržitého ekonomického růstu, v čase blahobytu a všeobecných konzumních radovánek pracujeme stejně dlouho jako dělníci ve Fordových závodech. Čím dál víc lidí se tak dnes ptá, jestli bychom neměli pracovní dobu znovu zkrátit. Nenastal čas přidat k volné sobotě a neděli i pátek?
